

«Οι Κοινωνικές Επιπτώσεις του Internet. Οι Τελευταίες Εξελίξεις (2009)»

(Έρευνα από Δημοσιεύματα του Ελληνικού Τύπου)

Στυλιάδης Κων/νος¹, Ρίζου Γλυκερία²

¹(Υπ. Κέντρου ΠΛΗ.ΝΕ.Τ. Ν. Φλώρινας, Γεν. Γραμμ. Ε.ΚΑΤ.Ο. Φλώρινας)
Ε.ΚΑΤ.Ο. Φλώρινας = Ελληνική Καταναλωτική Οργάνωση Φλώρινας
styliadis@sch.gr

²(Καθηγήτρια Πληροφορικής, MSc, Μέλος Συλλόγου Εκπ/κών Πληροφορικής
Ν. Φλώρινας)
glikeriar@gmail.com

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Internet μάς έφερε τόσα πολλά αλλά δημιούργησε και πάρα πολλά άλλα, απρόσμενα κοινωνικά προβλήματα. Η χρήση του Διαδικτύου δημιούργησε μια σειρά από απρόσμενες κοινωνικές επιπτώσεις, όπως :

Το σύνδρομο της υπερπληροφόρησης που έχει προκύψει από τον καταϊγισμό των πληροφοριών που μας «πνίγει» κυριολεκτικά μ' όλα αυτά τα σύγχρονα μέσα ενημέρωσης και επικοινωνίας. Δεν χρειάζεται να ελέγχουμε συνέχεια την ύπαρξη νέων μηνυμάτων στο e-mail μας. Μας δημιουργεί άγχος χωρίς να υπάρχει κανένας ιδιαίτερα σοβαρός λόγος.

Είναι διαπιστωμένο ότι όσους περισσότερους εικονικούς φίλους έχει δημιουργήσει κάποιος χρήστης σε μια ιστοσελίδα κοινωνικής δικτύωσης, τόσο περισσότερο απομονωμένος κοινωνικά είναι στην πραγματική του ζωή.

Η εφημερίδα του άμεσου μέλλοντος αναμένεται να είναι κομμένη και ραμμένη στις επιθυμίες του κάθε αναγνώστη καθώς θα περιέχει μόνο τις ειδήσεις και τις πληροφορίες που τον ενδιαφέρουν καθημερινά.

Νικητής στον πόλεμο των εγκυκλοπαιδειών είναι η γραμμένη από τους χρήστες του Internet Wikipedia, μια μεγάλη επιτυχία των εθελοντών του παγκόσμιου διαδικτυακού χωριού.

Το μεγάλο θέμα του εθισμού (addiction) στο Διαδίκτυο αλλά και του εκφοβισμού (cyberbullying) μέσω αυτού απασχολεί τελευταία όλο και περισσότερους επιστήμονες αλλά και απλούς πολίτες.

Δεν είναι λίγοι οι γονείς που παραπονιούνται ότι η τεχνολογία κατέστρεψε την οικογενειακή τους γαλήνη καθώς η εποχή όπου όλη η οικογένεια έπαιρνε πρωινό στο ίδιο τραπέζι και σχολίαζαν μαζί τα νέα από την εφημερίδα μοιάζει πολύ μακρινή.

Ένα από τα φαινόμενα που δημιουργήθηκαν στο Internet είναι και το oversharing, δηλαδή η τάση να μοιράζεται κάποιος και μάλιστα δημόσια υπερβολικά πολλές προσωπικές πληροφορίες και συχνά χωρίς καμία λογοκρισία των πιο ιδιωτικών του στιγμών.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Facebook, OverSharing, Ψηφιακό Προφίλ, Wikipedia, Σημασιολογικός Ιστός

Το Φαινόμενο του Facebook

Εκτιμάται ότι μόνο στη Μεγάλη Βρετανία χάνονται κάθε μήνα περισσότερες από 200 εκατομμύρια εργατοώρες από την ενασχόληση των εργαζομένων με το Facebook και το κόστος υπολογίζεται σε περισσότερα από 140 εκατ. ευρώ. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι τα προσωπικά στοιχεία των εκατομμυρίων χρηστών του Facebook θα μπορούν να αποτελέσουν μια τεράστια δεξαμενή πληροφοριών στα χέρια των εταιρειών διαφήμισης και επικοινωνίας αλλά και εργαλείο έρευνας αγοράς για τις εταιρείες δημοσκοπήσεων, δηλαδή με απλά λόγια το απόλυτο όνειρο κάθε πολυεθνικής.

Οι περισσότεροι από τους χρήστες των ιστοσελίδων αυτών δημιουργούν επιφανειακές και αόριστες σχέσεις και δεν είναι σε θέση να βρουν πραγματική στήριξη σ' αυτές τις ιστοσελίδες. Είναι μάλιστα χαρακτηριστικό, παρά το ότι ακούγεται ως αντιφατικό, ότι όσους περισσότερους εικονικούς φίλους έχει δημιουργήσει κάποιος χρήστης σε μια ιστοσελίδα κοινωνικής δικτύωσης, τόσο περισσότερο απομονωμένος κοινωνικά είναι στην πραγματική του ζωή. Οι ειδικοί τονίζουν ότι οι ιστοσελίδες αυτές λειτουργούν ως υποκατάστατο για όσους δεν τα καταφέρνουν στις πραγματικές κοινωνικές τους σχέσεις ή διαθέτουν περιορισμένο χρόνο γι' αυτές.

Οι Συντομογραφίες των Λέξεων στο Internet

Οι έφηβοι χρησιμοποιούν στα SMS των κινητής τηλεφωνίας αλλά και στα e-mails του Internet συντομογραφίες λέξεων, όπως **GR8** αντί για great (μεγάλος, σπουδαίος), **CUL8R** αντί για see you later (θα σε δω αργότερα) ή και **2nite** αντί για tonight (απόψε); Πάντως, αν ανησυχείτε για τις επιδόσεις του στο σχολείο, και όχι μόνο, Βρετανοί επιστήμονες μάς καθησυχάζουν.

Η σχετική μελέτη έγινε από επιστήμονες του Πανεπιστημίου του Coventry, όπου οι ερευνητές ζήτησαν από 88 παιδιά ηλικίας 10-12 ετών να γράψουν γραπτά μηνύματα περιγράφοντας 10 διαφορετικά σενάρια. Διαπίστωσαν ότι τα παιδιά που χρησιμοποιούν συντομογραφίες των λέξεων είχαν καλύτερες ικανότητες ανάγνωσης από τα υπόλοιπα παιδιά και αυτό γιατί τα παιδιά αυτά καταγίνονται περισσότερο με τον γραπτό λόγο και το κάνουν περνώντας ευχάριστα.

Εντοπισμός Αγνοουμένων με Συνδυασμό Τεχνολογιών

Χρειάστηκε ο συνδυασμός των νέων τεχνολογιών, όπως Internet, GPS, κινητή τηλεφωνία αλλά και του Twitter, για να εντοπισθούν δύο Βρετανοί σκιέρ, φίλοι και συνομήλικοι, που χάθηκαν άθελά τους στις Άλπεις τον Φεβρουάριο του 2009, αν και η όλη επιχείρηση απέβη μοιραία για τον έναν.

Είναι χαρακτηριστικό ότι οι δύο αγνοούμενοι ήλπιζαν ότι θα ήταν εφικτός ο εντοπισμός τους από τις συσκευές τους και έτσι ο ένας έστειλε στους φίλους του τις συντεταγμένες της θέσης του που είχε βρει στη συσκευή GPS που κατείχε. Για τον άλλο στήθηκε μια γιγαντιαία επιχείρηση μέσω της ιστοσελίδας

Twitter, όπου κατέστη δυνατό να βρεθεί ο αριθμός του κινητού του τηλεφώνου, αλλά όταν εντοπίσθηκε ήταν ήδη πάρα πολύ αργά.

Το Άγχος του e-mail

Εκτός από το σύνδρομο της υπερπληροφόρησης που έχει προκύψει από τον καταίγισμό των πληροφοριών που μας «πνίγει» κυριολεκτικά μ' όλα αυτά τα σύγχρονα μέσα ενημέρωσης και επικοινωνίας, ο σύγχρονος άνθρωπος έχει να αντιμετωπίσει και το χάος ή το άγχος του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) που μας κατακλύζει καθημερινά από πολύ χρήσιμα, επείγοντα, όχι αναγκαία αλλά και πολλά άχρηστα μηνύματα καθώς αποτελεί τον πιο εύκολο, γρήγορο και φθινό τρόπο επικοινωνίας. Δεν χρειάζεται να ελέγχουμε συνέχεια την ύπαρξη νέων μηνυμάτων στο e-mail μας. Μας δημιουργεί άγχος χωρίς να υπάρχει κανένας ιδιαίτερα σοβαρός λόγος.

Η Εφημερίδα του Μέλλοντος Θα Είναι Προσωπική

Η εφημερίδα του άμεσου μέλλοντος αναμένεται να είναι κομμένη και ραμμένη στις επιθυμίες του κάθε αναγνώστη καθώς θα περιέχει μόνο τις ειδήσεις και τις πληροφορίες που τον ενδιαφέρουν καθημερινά και θα μπορεί να την εκτυπώσει στο σπίτι του ή τη δουλειά του ή να την λάβει με e-mail στον υπολογιστή του ή το κινητό του τηλέφωνο.

Ένα τέτοιο σύστημα παράδοσης ειδήσεων με τίτλο **I-News** σκέφτεται να εφαρμόσει σύντομα στις ΗΠΑ ο δημοσιογραφικός οργανισμός MediaNews Group, όπου η αποστολή της ηλεκτρονικής εφημερίδας θα γίνεται 4 φορές την εβδομάδα στους αναγνώστες-συνδρομητές και θα περιέχει και διαφημίσεις για τα θέματα που ενδιαφέρουν τον κάθε χρήστη.

Ο Σημασιολογικός Ιστός

Ήρθε η ώρα να ζητήσουμε από μια προηγμένη μηχανή αναζήτησης όχι απλά να μας παραθέτει έναν τεράστιο και ανεπεξέργαστο όγκο πληροφοριών, αλλά να επιλέγει εκείνες τις ιστοσελίδες που είναι εννοιολογικά πιο κοντά σ' αυτό που αναζητούμε.

Ο λόγος γίνεται για τον σημασιολογικό ιστό και μια τέτοια φιλόδοξη μηχανή αναζήτησης ακούει στο όνομα **Wolfram Alpha** και αναμένεται να προσφέρει σύντομα τις υπηρεσίες της από την ιστοσελίδα <http://www.wolframalpha.com/>, όπου ο χρήστης αντί να προσπαθεί να συνοψίσει σε λίγες λέξεις-κλειδιά το θέμα που τον ενδιαφέρει και να λαμβάνει χιλιάδες απαντήσεις, θα μπορεί να διατυπώνει απευθείας ερωτήσεις, όπως ακριβώς συμβαίνει και στον φυσικό κόσμο, και να λαμβάνει μία και μόνο απάντηση.

Ερωτήσεις του τύπου ποιο είναι το ύψος του όρους Έβερεστ, τότε θα γίνει η επόμενη έκλειψη ηλίου πάνω από μια συγκεκριμένη πόλη ή πού ακριβώς βρίσκεται αυτή τη στιγμή ο Διεθνής Διαστημικός Σταθμός (ISS) μαζί με τα πλήρη στοιχεία της τροχιάς του κ.ά.

Η Wikipedia Νίκησε!

Ένα από τα φαινόμενα του Internet, απρόσμενο αλλά και ανεξήγητο, δηλαδή το οριστικό τέλος των δύο από τις ψηφιακές εγκυκλοπαιδείες που άφησαν εποχή, την Britannica και την Encarta. Νικητής είναι η γραμμένη από τους χρήστες του Internet Wikipedia, μια μεγάλη επιτυχία των εθελοντών του παγκόσμιου διαδικτυακού χωριού.

Τα μεγάλα πλεονεκτήματα της Wikipedia, που της χάρισαν και τη νίκη, είναι η ικανότητά της να ανταποκρίνεται αμέσως σ' όλες τις εξελίξεις, να είναι επίκαιρη δηλαδή, η τεράστια ποσότητα των λημμάτων που περιέχει, όπου στην αγγλική γλώσσα αγγίζουν τα 3 εκατομμύρια, και τέλος η μεγάλη πληθώρα των γλωσσών που υποστηρίζει, όπως γερμανικά, γαλλικά, ελληνικά αλλά και κινέζικα, πολωνικά, ποντιακά και πολλές άλλες άγνωστες στο ευρύ κοινό.

Ο Εθισμός των Εφήβων στο Internet

Οι ομάδες με τον υψηλότερο κίνδυνο για εθισμό είναι οι έφηβοι και οι φοιτητές και σε γενικές γραμμές, το προφίλ του εθισμένου εφήβου είναι αγόρι, ηλικίας 15 ετών, που παίζει παιχνίδια στο Internet με μέσο όρο τις 5,5 ώρες καθημερινά.

Η κατάχρηση του μέσου οδηγεί σε συμπτώματα όπως είναι η καχεξία, η απομόνωση στο δωμάτιο και η κατάθλιψη. Επίσης, σε πολύ σοβαρές επιπτώσεις μπορεί να συνυπάρχει αυτοκτονικός ιδεασμός και σοβαρή καταθλιπτική διαταραχή. Η λύση για την πρόληψη αυτών των φαινομένων είναι η έγκαιρη εξοικείωση του παιδιού με τις νέες τεχνολογίες, κυρίως στο σχολείο, με ισορροπημένη παρουσίαση και έγκαιρη ανίχνευση παθολογικών συμπτωμάτων.

Πεθαίνει Καθημερινά στο Internet

Μια από τις πιο σκοτεινές και αρρωστημένες πτυχές του Internet φανερώθηκε όταν τον Νοέμβριο του 2006 σκοτώθηκε σε τροχαίο δυστύχημα στην Καλιφόρνια των ΗΠΑ η μεγαλύτερη από τις τέσσερις κόρες ενός πετυχημένου Έλληνα επιχειρηματία. Όλα ξεκίνησαν όταν οι αστυνομικοί που έφτασαν στον τόπο του δυστυχήματος έστειλαν σε φίλους μέσω e-mail φωτογραφίες με το ακέφαλο πτώμα της άτυχης νεαρής κοπέλας.

Σε ελάχιστες ημέρες, οι εικόνες αυτές δημοσιεύτηκαν σε χιλιάδες ιστοσελίδες, κυκλοφόρησαν στο σχολείο από συμμαθητές της κοπέλας, αλλά και αναρίθμητα σχετικά βιντεάκια αναρτήθηκαν στο YouTube και το Myspace. Η οικογένεια της άτυχης κοπέλας συνεχίζει να λαμβάνει επιστολές αλλά και e-mails από αγνώστους με τις ίδιες φωτογραφίες.

Ο πατέρας της κοπέλας κάνει τώρα πλέον τον δικό του αγώνα ώστε να γίνει ένας νόμος που θα σέβεται τη μνήμη του νεκρού στο Internet και με τη βοήθεια της εταιρείας Reputation Defender δίνει μάχες στα δικαστήρια και στα αχανή παρακλάδια του Διαδικτύου και προσπαθεί να εντοπίσει τις ιστοσελίδες που περιέχουν φωτογραφίες από το μοιραίο για την κόρη του δυστύχημα και να πείσει τους ιδιοκτήτες να τις απομακρύνουν. Ο αγώνας του φαντάζει

μάταιος. Το Internet μάς έφερε τόσα πολλά αλλά δημιούργησε και πάρα πολλά, απρόσμενα κοινωνικά προβλήματα.

Ο Ανθρώπινος Εγκέφαλος Υπερφορτώνεται

Είναι γεγονός ότι με τις ανάγκες που έχει δημιουργήσει η σημερινή τεχνολογία αλλά και με την υπερπληθώρα των πληροφοριών που λαμβάνουμε απ' όλα τα σύγχρονα μέσα ενημέρωσης (e-mail, Facebook, Twitter κ.ά.), ο εγκέφαλός μας έχει αρχίσει να υπερφορτώνεται.

Η ταχύτητα του νέου ψηφιακού κόσμου, που απαιτεί να γνωρίζουμε τα πάντα ακριβώς τη στιγμή που συμβαίνουν, σύντομα θα προκαλέσει στους χρήστες ψυχολογικά προβλήματα, αφού ο εγκέφαλός μας δεν είναι σε θέση να επεξεργαστεί τόσο μεγάλο όγκο πληροφοριών και με τόση ταχύτητα, προειδοποιούν επιστήμονες από το Πανεπιστήμιο της Νότιας Καλιφόρνιας των ΗΠΑ.

Το Internet Αλλάζει την Καθημερινότητά μας

Οι γονείς ξυπνάνε πολύ νωρίς το πρωί ώστε να προλάβουν να ελέγξουν το e-mail τους αλλά και τα μηνύματα που έχουν λάβει στο Facebook και το Twitter, ξυπνάνε τα παιδιά τους που κοιμούνται στο διπλανό δωμάτιο στέλνοντάς τους SMS και όλη η οικογένεια ξεκινάει την ημέρα με τον καθένα να ανοίγει τον δικό του ηλεκτρονικό υπολογιστή και στο δικό του δωμάτιο.

Δεν είναι λίγοι οι γονείς που παραπονιούνται ότι η τεχνολογία κατέστρεψε την οικογενειακή τους γαλήνη καθώς η εποχή όπου όλη η οικογένεια έπαιρνε πρωινό στο ίδιο τραπέζι και σχολίαζαν μαζί τα νέα από την εφημερίδα μοιάζει πολύ μακρινή.

To OverSharing

Ένα από τα φαινόμενα που δημιουργήθηκαν στο Internet είναι και το oversharing, δηλαδή η τάση να μοιράζεται κάποιος και μάλιστα δημόσια υπερβολικά πολλές προσωπικές πληροφορίες και συχνά χωρίς καμία λογοκρισία των πιο ιδιωτικών του στιγμών. Ο όρος αυτός ψηφίστηκε από το λεξικό Webster το έτος 2008 ως ο νεολογισμός της χρονιάς. Αυτό που αλλάζει με το Διαδίκτυο είναι ότι αυξάνονται οι άνθρωποι που είναι διατεθειμένοι όχι μόνο να ρίξουν κλεφτές ματιές στις ζωές των άλλων, αλλά και να εκθέσουν την δική τους ζωή σε κοινή θέα.

Οι Νεολογισμοί του Internet

Για το νέο λεξικό της Οξφόρδης για το έτος 2009 προτάθηκαν και οι παρακάτω λέξεις που δημιουργήθηκαν από την χρήση του Διαδικτύου και των νέων τεχνολογιών :

unfriend, δηλ. «ξεκάνω φίλο», που σημαίνει ότι βγάζω κάποιον από την ένδειξη «φίλος» στις ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης.

intexticated, που χρησιμοποιείται όταν ο οδηγός ενός αυτοκινήτου ξεχνιέται την ώρα που στέλνει sms από το κινητό του τηλέφωνο.

sexting, που είναι η αποστολή τολμηρών sms και φωτογραφιών από το κινητό τηλέφωνο.

Η Εποχή του Ψηφιακού Προφίλ

Είναι πλέον γεγονός ότι σήμερα κάθε επιχείρηση που θέλει να σέβεται τον εαυτό της ελέγχει και το ψηφιακό βιογραφικό των υποψηφίων υπαλλήλων της, όπως το προφίλ τους στο Facebook, την παρουσία τους στο Twitter, τα αποτελέσματα που βγάζει το Google για το όνομά τους, την ύπαρξη προσωπικής ή επαγγελματικής ιστοσελίδας ή ιστολογίου κ.ο.κ.

Το έτος 2009, το 45% των εργοδοτών σε παγκόσμια κλίμακα κατέφυγαν στις ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης για να ελέγξουν το προφίλ των αιτούντων εργασία, ενώ το 35% απ' αυτούς δήλωσαν ότι αυτά που είδαν τους ανάγκασαν να μην προχωρήσουν σε πρόσληψη. Αυτό συμβαίνει γιατί η κοινή αντίληψη στην εποχή του Internet είναι ότι *«η κακή ηλεκτρονική φήμη ενός εργαζομένου βλάπτει συνολικά τη φήμη της επιχείρησης»*.

Συμπεράσματα

Το σίγουρο είναι ότι υπάρχει μια νέα γενιά που μεγαλώνει με την εντύπωση και την πεποίθηση ότι μπορεί να βρει τα πάντα δωρεάν στο Internet, είτε αυτό λέγεται ενημέρωση (εφημερίδες), είτε λέγεται διασκέδαση (μουσική, κινηματογράφος), είτε ακόμα και άμεση επικοινωνία (βιντεοτηλέφωνο), μ' ό,τι αυτό μπορεί να συνεπάγεται.

Υπάρχουν πλέον επαρκείς ενδείξεις ότι ανθρώπινες αντιδράσεις όπως είναι η κατανόηση, ο αλτρουισμός, η συμπόνια, η ανεκτικότητα και η συναισθηματική σταθερότητα δείχνουν να απειλούνται από τον μεγάλο και συνεχή όγκο πληροφοριών που δέχεται ο ανθρώπινος εγκέφαλος.

Βιβλιογραφία

1. Εφημερίδες «ΤΑ ΝΕΑ», «ΤΟ ΒΗΜΑ», «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ».